

Kankerzooi!

Petra Penning

Door: Sietske van der Veldt

zijn de 80 meest voorkomende vragen in dit boekje bij elkaar gebracht, met de antwoorden (bestellen bij informatiecentrum kanker van het VUMC en NKI-AVL).

Werk

- www.weldergroep.nl voor informatie en advisering op het gebied van werk, uitkeringen en verzekeringen.
- *Kanker en werk* (Kremer, 2002). Een boek vol aanwijzingen voor een goede begeleiding en nazorg van werknemers met kanker (ISBN 9067438545).

Ongeneeslijk ziek

- Zorgverleners die betrokken zijn bij palliatieve zorgverlening kunnen terecht bij de site www.palliatievezorg.nl om hier ervaringen uit te wisselen en vragen voor te leggen aan collega's.
- *Stichting Agora* is een onafhankelijk landelijk ondersteuningspunt voor palliatieve zorg, dat fungeert als marktplaats voor uitwisseling van informatie en afstemming van initiatieven op het terrein van de palliatieve zorg (www.palliatief.nl).
- *Koesterkind*. 'Ons kind wordt niet meer beter'. Een brochure die een handreiking biedt voor huisartsen en andere zorgverleners over palliatieve zorg voor kinderen met kanker (www.koesterkind.nl).

Verlies

- *Het leven duurt een leven lang*. Een praktisch boek, vol concrete handvaten, om kinderen en jongeren te helpen bij een verlies. Het is bedoeld voor ouders, leerkrachten, familie, artsen, hulpverleners, burens, vrienden etc. (www.hetlevenduurteenlevenlang.nl).
- *Levensjas*. Een educatieve voorstelling voor basisschoolleerlingen met als doel kinderen leren omgaan met verlieservaringen. De rode jas is een metafoor voor het leven. De jas zorgt ervoor dat kinderen herinneringen delen en met elkaar praten over verliezen. Voor meer informatie gaat u naar www.levensjas.nl ◀

Petra Penning is orthopedagoog en Gz-psycholoog, en heeft al vele jaren haar eigen praktijk *Kind en afscheid*. Daar ontmoet ze kinderen, jongeren en hun ouder(s) die afscheid hebben moeten nemen van iemand waar ze veel van houden. Per 1 maart 2008 heeft ze de taak van coördinator van het kinderge-deelte van het Adamas Inloophuis over mogen nemen van Lynn Jonkman. Ze is de drijvende kracht achter het project 'Kankerzooi'. Petra werkt samen met negen vrijwilligers die speciaal opgeleid zijn in het werken met kinderen.

Kanker verandert de familie

Als iemand in een gezin kanker krijgt, verandert het leven totaal. De aandacht voor de gewone dingen, zoals de voetbaltraining en de balletles, verandert in aandacht voor ziekenhuisbezoeken en wachten op uitslagen. De kankercellen blijven beperkt tot de patiënt, maar de kankerervaringen gaan het hele gezin aan.¹

➤ *De ouders hebben begrijpelijkerwijs vaak niet de ruimte en aandacht die ze normaal gesproken gewend zijn te geven, waardoor ze eventuele problemen kunnen missen*

Ouders zijn geneigd om kinderen te beschermen tegen alle pijn en verdriet, maar helaas kan dat niet altijd. Aangezien kinderen het meteen voelen als er iets aan de hand is, en ze dan zelf van alles kunnen gaan bedenken, is het belangrijk om ze zoveel mogelijk bij het ziekteproces te betrekken. Uit wetenschappelijk onderzoek² is inmiddels gebleken dat, als er onvoldoende aandacht voor de kinderen is, ze in hun ontwikkeling beschadigd kunnen worden. Dertig procent van de kinderen van ouders met kanker hebben zelfs zoveel stress dat ze een beroep moeten doen op psychosociale hulp. De kinderen willen hun ouders niet belasten. De ouders hebben begrijpelijkerwijs vaak niet de ruimte en aandacht die ze normaal gesproken gewend zijn om aan de kinderen te geven, waardoor ze eventuele problemen kunnen missen.

Dat in deze situatie zowel de kinderen als de ouders een helpende hand kunnen gebruiken, moge duidelijk zijn. Deze helpende hand wordt in de regio Haarlemmermeer geboden door Petra Penning van het Adamas Inloophuis. In samenwerking met Hilde Eradus van de Bibliotheek Haarlemmermeer heeft zij de leskoffer 'Kankerzooi' ontwikkeld, een initiatief van het Adamas Inloophuis te Nieuw Vennep en de Bibliotheek Haarlemmermeer.

De 'Kankerzooi' leskoffer

Petra: 'Het idee is ontstaan in 2008 en begin 2009 zijn we de koffer gaan aanbieden op scholen.' De inhoud van deze koffer is zorgvuldig samengesteld door therapeuten, gevuld met onder andere boeken, gedichten, creatieve werkvormen, website-informatie en een film over de activiteiten voor de kids in het Adamas Inloophuis. Het materiaal is speciaal afgestemd op groep 6, 7 en 8 van het

» *Na de vraag: "Wie van jullie heeft met kanker te maken of te maken gehad?" steekt 75% van de kinderen zijn vinger op*

basisonderwijs en leerjaar 1 en 2 van het voortgezet onderwijs en bevat een handleiding voor docenten.

In de activiteiten is veel aandacht voor omgaan met onmacht, de ik-sterkte en de verschillende ervaringen van de leerling. Niet alleen dat ene kind is bijzonder, allemaal zijn ze bijzonder, en tegelijkertijd heel gewoon.

Op dit moment is er één leskoffer die besteld kan worden door basisscholen en voortgezet onderwijs. In een introductieles van 1,5 uur, verzorgd door de coördinator en een vrijwilliger van het Adamas Inloophuis, wordt het onderwerp kanker bespreekbaar gemaakt. Hierbij wordt ingegaan op de vragen die op dat moment leven in de klas.

Petra: 'Na mijn vraag: "Wie van jullie heeft met kanker te maken of te maken gehad?", steekt 75% van de kinderen zijn vinger op. Daarbij zitten natuurlijk ook verhalen van het paard of de cavia. Heel bijzonder om te zien is dat, als er naar gevraagd wordt en de omgeving veilig genoeg is, er veel verhalen loskomen over de angst rondom de ziekte kanker. De lessen zijn zeer indringend voor de kinderen, soms wordt er gehuild. Ook komen er andere ervaringen rondom het thema verlies en verdriet aan bod, zoals bijvoorbeeld een scheiding van de ouders.'

Samenwerking met de scholen

De voorbereiding van een activiteit is essentieel. Het is belangrijk dat de docent vooraf weet wat er in de klas speelt. Wellicht zijn niet alle onderwerpen en materialen geschikt en moet vooraf een keuze gemaakt worden. Afstemming met docent/mentor/ouders

» *Door de ontmoetingen en het delen van ervaringen merken de kinderen dat ze niet alleen staan in deze situatie*

over begeleiding na de lessen vloeit hier vaak uit voort. Belangrijk is dat kinderen niet in een uitzonderingspositie komen. Sommige kinderen willen wel praten over de ziekte of het verlies, anderen niet. Respecteer dat. Desgewenst kan een praatstok met de leerlingen gemaakt worden en gebruikt worden tijdens de gesprekken. Soms kan de docent dit oppakken, in andere gevallen vindt het kind het leuk om naar het inloophuis te komen.

Vaak ontstaat er een enthousiasme vanuit de kinderen na deze lessen. In een aantal gevallen is na deze lessen het Adamas Inloophuis als goed doel aangemerkt door de school, waarna de kinderen acties hebben opgezet en behoorlijke bedragen hebben opgehaald. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat het onderwerp kanker echt leeft, ook onder kinderen, met alle angst en verdriet die daarbij horen.

Het bespreekbaar maken in de lessen heeft duidelijk een positief effect op de kinderen. Er is inmiddels een aantal aanvragen om de leskoffer in andere delen van het land te introduceren.

Ontwikkeling kids-clubs in Nederland

Ook in andere inloophuizen in Nederland zijn kids-clubs en jongerengroepen actief voor kinderen van ouders met kanker. Gelukkig worden op steeds meer plaatsen in Nederland nieuwe kids-clubs opgestart. Zie www.ipso.nl.

Door de ontmoetingen en het delen van ervaringen merken ze dat ze niet alleen staan in deze situatie. Ze zijn dan beter in staat om hetgeen er gebeurt een plek te geven en daardoor dus ook minder stress op te bouwen. Het even helemaal niet aan de ziekte te hoeven denken, kan veel ruimte geven om er weer een tijdje tegen te kunnen. Daarom worden naast verdiepende bijeenkomsten ook laagdrempelige activiteiten aangeboden, zoals sieraden of een bijzondere krachtstok maken. De kinderen kijken er vaak al dagen naar uit om te komen en zeggen andere dingen ervoor af. ◀

Literatuur

1. Keirse M. Omgaan met ziekte, een gids voor de patiënt, het gezin en de zorgverlener. Lannoo, Tiel, 2004.
2. Huizinga G. The impact of parental cancer on children. Proefschrift RUG, 2006.

Meer informatie:

www.kankerspoken.nl; deze site wordt binnenkort in een nieuw jasje gestoken door de stichting 'Verdriet door je hoofd' van Nel Kleverlaan.
www.adamas-inloophuis.nl en/of via mail petra@adamas-inloophuis.nl